

Joan Obrador

La temporada de cinema que va concloure abans que el sol arribés al seu zenit, sense pretendre res, qui sota-signa va dedicar gairebé el mateix temps al cinema masculí que al femení. Gairebé he complert amb sistema cremallera ZP! Per aquesta secció varen desfilars les darreres creacions de la mexicana Patricia Cardoso, l'espanyola Iciar Bollain, la nord-americana Sofia Coppola i, avui, li pertoca al cinema nòrdic de Lone Scherfig. En cap dels articles anteriors m'he demanat per l'existència d'un tipus de cinema de *gènere femení*, sempre he cregut que l'obra d'art no té sexe específic i, per al fet de la creació artística—ja parlem d'un quadre, d'una escultura o d'un film—és indiferent si parlem d'un home o d'una dona. És a dir, el valor de l'obra és independent de la constitució hormonal de qui l'ha produïda. Ara bé, davant de *Wilbur se quiere suicidar* aquesta qüestió se m'ha plantejada una i altra vegada. Segur que la desaparició de criteri amb el director canadenc Denys Arcand ha fomentat les meves tribulacions. No fa falta tornar a parlar de *Las invasiones bárbaras*, ja ho vaig fer al darrer número de *Temps Moderns*, però, casualment, Arcand i Scherfig aborden la mateixa temàtica a les seves respectives pel·lícules: la mort prematura d'un home a causa del càncer i la reacció dels seus éssers estimats front el destí indefugible. Arcand, si ho recordeu, situa la seva reflexió cinematogràfica en un nivell teòric. No només reflexiona sobre la pesantor que ens provoca la consciència de la mort, sinó que abraça temes encara més generals: la ineficàcia del sistema sanitari públic o la mort de les ideologies polítiques d'esquerres.

En contraposició, la directora danesa ens relata una història íntima i allunyada de tota grandiloqüència. Això sí, l'argument del film està sàviament trenat. Per començar, el protagonista del film no és només Wilbur, Jamie Sives va obtenir un premi Europa 2003 per la seva interpretació, sinó que es tracta d'un trio estel·lar: Wilbur viu dins un nihilisme absolut i, efectivament, es vol suïcidar. És curiós com una pel·lícula es pot relacionar insospitadament amb un altre que es troba a les antípodes: si Iciar Bollain fa un retrat fantàstic, verídici i,

a la vegada, irònic, de les teràpies de grup que segueixen els maltractadors de les seves dones; Scherfic, amb la mateixa sensibilitat, s'apropa a les teràpies que segueixen els suïcides als països *civilitzats*. La teràpia que segueix Wilbur planteja a l'espectador uns interrogants fonamentals: ¿és cert que totes les persones que es volen suïcidar són uns *malalts*?, ¿per quina raó el nostre sistema hospitalari ha decidit, no només prevenir i guarir les nostres malalties, sinó que ens obliga a viure contra nosaltres mateixos? Harbour, interpretat magistralment per Adrian Rawlis, és el seu germà i és la víctima propiciatòria per a la Parca. Però Harbour, davant de la mort segura, no mostra el patetisme i la covardia de Rémy, el personatge ideat per Arcand, ell no repassa tota la seva vida cercant un *sentit* que no hi és. Ell viu el moment acceptant tots i cadascun dels dolors que li pertoquen i, en el darrer moment, se n'anirà amb dignitat. L'únic que realment li preocuparà és el benestar dels seus éssers estimats. Ni tan sols li preocupa que el seu germà se'n vagi al llit amb la seva dona. Alice és mare soltera, una dona que, en un cert sentit, és podria pensar que és vulgar, una ximple dona de la neteja. Ella ben bé podria ser *Ana*, la protagonista de *Real Women Have Curves*, o *Pilar*, la dona que *donà els seus ulls*, podria ser qualsevol dona amb l'única preocupació de viure amb dignitat i pujar la seva filla. Una vida sense transcendència, però carregada amb tot el valor de la immediatesa i la joia de l'amor autèntic, aquell que no calcula i es deixa portar pel cor.

Si fem una darrera comparació entre els personatges que deambulen per *Las invasiones bárbaras* i pel món de *Wilbur*, hem de dir que tots ells són els fills de la mort de Déu: tots ells s'enfronten amb la presència de la mort, però ningú d'ells reclama l'auxili de la divinitat, o els seus representants, per tal d'ultrapassar el darrer límit. Però mentre Rémy, la seva família han caigut i recaigut en un complet nihilisme que no sap diferenciar entre mort digna, suïcidi o eutanàsia, i que creuen que només existeix un valor tangible: els diners. Wilbur, Harbour i Alice, en la seva lluita existencial, trobaran tres valors irrefutables: la cura pels éssers estimats, l'amor en tots els seus registres i la preocupació

perquè tots els nins siguin feliços. ¿D'on han obtingut Harbour i Wilbur la fortalesa moral per afrontar-se amb el fet segur de la mort? Tal vegada, perquè per a ells la mort no és l'equivalent al no-res, perquè saben que els seus cosos aniran a parar al mateix cementiri que els seus pares i no es trobaran eternament tot sols, que els seus éssers estimats els aniran a visitar de tant en tant i, de tant en tant, dedicaran un moment d'atenció als seus morts. És en aquest extrem on es troba l'autèntica vàlua de la darrera creació cinematogràfica de Lone Scherfig: si Déu no es troba present i els seus sacerdots ja han perdut tot el crèdit que varen rebre en un temps molt llunyà, els *mortals* només podrem trobar la salvació dins l'autèntica religió, en la religió sense déu. Però, ¿de quina manera es pot manifestar una religió sense deus? En l'amor entre els vius i en el record del éssers estimats que un dia hi eren al nostre costat.

¿Perquè aquesta desaparició de criteris entre Scherfig i Arcand a l'hora de tractar la mateixa temàtica? Tal vegada sigui perquè el segon director és un nord-americà de tradició francesa i el primer ha begut de la tradició protestant nòrdica o, simplement, perquè l'un és home i l'altre dona. No sé quina de les dues respostes és la millor, però el cert és que, en aquest cas, la sensibilitat femenina és molt superior a la racionalitat-crítica masculina. ■

